Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 2 juni 2022*

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Åtgärder avseende arvsrätt – Förordning (EU) nr 650/2012 – Artiklarna 13 och 28 – Giltigheten av en förklaring om avstående från arv – Arvingen har hemvist i en annan medlemsstat än den där den domstol som är behörig att pröva arvsmålet är belägen – Förklaring som avgetts inför en domstol i den medlemsstat där arvingen har hemvist”

I mål C-617/20,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Bremens regionala överdomstol, Tyskland) genom beslut av den 11 november 2020, som inkom till domstolen den 20 november 2020, i ett förfarande som anhängiggjorts av

T.N.,

N.N.,

ytterligare deltagare i rättegången:

E.G.,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan samt domarna I. Jarukaitis, M. Ilešič (referent), D. Gratsias och Z. Csehi,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Spaniens regering, genom L. Aguilera Ruiz, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

– Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av G. Greco, avvocato dello Stato,

– Europeiska kommissionen, inledningsvis genom S. Grünheid, W. Wils och M. Wilderspin, därefter genom S. Grünheid och W. Wils, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 20 januari 2022 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 13 och 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (EUT L 201, 2012, s. 107).

2 Begäran har framställts i ett förfarande som anhängiggjorts av T.N. och N.N. Förfarandet rör en ansökan om utfärdande av ett gemensamt arvsintyg avseende arvet efter W.N. som var make till E.G. och farbror till T.N. och N.N. (nedan kallade den avlidnes brorsöner).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skälen 7, 32 och 67 i förordning nr 650/2012 har följande lydelse:

”(7) En välfungerande inre marknad bör underlättas genom att man undanröjer hindren för fri rörlighet för de personer som för närvarande har svårt att hävda sina rättigheter vid arv med gränsöverskridande verkan. I det europeiska området för rättvisa bör medborgarna kunna utforma sina arvsrättsliga förhållanden i förväg. Det är också viktigt att på ett effektivt sätt skydda rättigheterna för arvingar, testamentstagare, övriga till den avlidne närstående personer och borgenärer.

…

(32) För att underlätta för arvingar och testamentstagare med hemvist i en annan medlemsstat än den där arvsärendet handläggs eller kommer att handläggas bör denna förordning ge alla som är arvsberättigade enligt den lag som är tillämplig på arvet en möjlighet att avge en förklaring om accept av eller avstående från arv, legat eller laglott eller, när det gäller skulderna i arvsärendet, en förklaring om ansvarsbegränsning enligt lagen i den medlemsstat där de har sin hemvist, inför en domstol i den medlemsstaten. Detta bör inte utesluta att sådana förklaringar avges inför andra myndigheter i den medlemsstaten som är behöriga att ta emot förklaringar enligt den nationella lagstiftningen. Personer som väljer att utnyttja möjligheten att avge förklaringar i den medlemsstat där de har sin hemvist bör

själva inom den tidsfrist som fastställs i den lag som är tillämplig på arvet underrätta den domstol eller myndighet som handlägger eller kommer att handlägga arvet om att sådana förklaringar har gjorts.

…

(67) Ett snabbt, smidig och effektivt avgörande vid ett arvsärende med gränsöverskridande verkan inom unionen innebär att arvingarna, testamentstagarna, testamentsexekutorerna eller boutredningsmännen lätt bör kunna bevisa sin ställning och/eller sina rättigheter och befogenheter i en annan medlemsstat, t.ex. i den medlemsstat där kvarlåtenskapen är belägen. …”

4 Kapitel II i förordningen, med rubriken ”Behörighet”, innehåller bland annat artiklarna 4 och 13.

5 I artikel 4 i förordningen, med rubriken ”Allmän behörighet”, föreskrivs följande:

”Domstolarna i den medlemsstat där den avlidne hade hemvist vid sin död ska vara behöriga att fatta beslut om arvet i dess helhet.”

6 I artikel 13 i samma förordning, med rubriken ”Accept av eller avstående från arv, legat eller laglott”, föreskrivs följande:

”Utöver den domstol som är behörig att pröva arvsmålet i enlighet med denna förordning ska även domstolarna i den medlemsstat där en person har hemvist som enligt den lag som är tillämplig på arvet får avge en förklaring inför en domstol om accept av eller avstående från arv, legat eller laglott eller en förklaring som ska begränsa den berörda personens ansvar vad gäller skulderna i arvsärendet ha behörighet att motta sådana förklaringar när sådana förklaringar enligt lagen i den medlemsstaten får avges inför domstol.”

7 Kapitel III i förordning nr 650/2012, med rubriken ”Tillämplig lag”, innehåller bland annat artiklarna 21, 23 och 28.

8 Artikel 21 i förordningen har rubriken ”Allmän regel”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Om inte annat anges i denna förordning ska den lag som är tillämplig på arvet i dess helhet vara lagen i den stat där den avlidne hade hemvist vid sin död.”

9 Artikel 23 i nämnda förordning har rubriken ”Den tillämpliga lagens räckvidd”. I punkterna 1och 2 i den artikeln föreskrivs följande:

”1. Den lag som anvisas enligt artikel 21 eller 22 ska styra arvet i dess helhet.

2. Den lagen ska i synnerhet reglera

…

e) överföring av de tillgångar, rättigheter och förpliktelser som utgör kvarlåtenskapen till arvingar och eventuella testamentstagare, däribland villkor för och rättsverkningar av accept av eller avstående från arv eller legat,

…”

10 I artikel 28 i samma förordning, med rubriken ”Formella giltighetskrav på arvinges förklaring om accept eller avstående”, föreskrivs följande:

”En förklaring om accept av eller avstående från arv, legat eller laglott eller en förklaring som syftar till att begränsa ansvaret för den person som upprättar förklaringen, ska anses vara formellt giltig då den uppfyller kraven i

a) den lag som är tillämplig på arvet enligt artikel 21 eller artikel 22, eller

b) lagen i den stat där den person som upprättar förklaringen har sin hemvist.”

Tysk rätt

11 1942 § Bürgerliches Gesetzbuch (civillagen), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet (nedan kallad BGB), har rubriken ”Övergång av och avstående från arv” och där föreskrivs följande:

”1. Arvet övergår till arvtagarna med förbehåll för deras rätt att avstå från arvet (övergång av arv).

…”

12 I 1943 § BGB, med rubriken ”Accept av och avstående från arv”, föreskrivs följande:

”Arvtagaren får inte längre avstå från arvet om denne accepterat arvet eller om tidsfristen för att avstå från arv har löpt ut; vid utgången av denna frist ska arvet anses ha accepterats.”

13 I 1944 § BGB, med rubriken ”Tidsfrist för att avstå från arv”, föreskrivs följande:

”1. Tidsfristen för att avstå från arv är sex veckor.

2. Fristen börjar löpa vid den tidpunkt då arvtagaren fick kännedom om arvet och sina rättigheter med avseende på kvarlåtenskapen. …

3. Fristen ska vara sex månader om arvlåtaren hade sin sista hemvist utomlands, eller om arvtagaren hade hemvist utomlands vid den tidpunkt då fristen började löpa.”

14 I 1945 § BGB, med rubriken ”Formella krav på arvsavstående”, föreskrivs följande

”Arvsavstående ska ske genom ingivande av en förklaring till den domstol som handlägger arvsärendet. Förklaringen ska göras i domstolsprotokoll eller i bestyrkt officiell handling.

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

15 W.N., en nederländsk medborgare, vars senaste hemvist var i Tyskland, avled den 21 maj 2018 i Bremen (Tyskland).

16 Den 21 januari 2019 ansökte E.G., W.N:s maka med hemvist i Tyskland, vid Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen, Tyskland), som var den domstol som var behörig att avgöra frågan om arvet efter W.N., om utfärdande av ett arvsintyg, enligt vilket hon genom arv enligt den legala arvsordningen hade ärvt tre fjärdedelar av kvarlåtenskapen efter W.N., och den avlidnes brorsöner, båda med hemvist i Nederländerna, hade ärvt en åttondel var av kvarlåtenskapen.

17 Genom skrivelse av den 19 juni 2019 underrättade nämnda domstol den avlidnes brorsöner om att ett förfarande om arv enligt den legala arvsordningen pågick och uppmanade dem att inkomma med vissa handlingar för avvecklingen av kvarlåtenskapen.

18 Den 13 september 2019 ingav den avlidnes brorsöner till Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna) en förklaring om avstående från arvet efter den avlidne. Denna förklaring skrevs in i bouppteckningshandlingarna vid nämnda domstol den 30 september 2019.

19 Genom skrivelse av den 22 november 2019 underrättade Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) den avlidnes brorsöner om ansökan om arvsintyg och uppmanade dem att yttra sig över den.

20 Genom skrivelse av den 13 december 2019, avfattad på nederländska, översände den avlidnes brorsöner till Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) en kopia av de handlingar som hade upprättats av Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag) till följd av deras förklaringar om avstående från arvet efter den avlidne. Genom skrivelse av den 3 januari 2020 informerade Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) den avlidnes brorsöner om att skrivelsen, inklusive de översända handlingarna, inte hade kunnat beaktas, eftersom de inte hade översatts till tyska.

21 Genom skrivelse av den 15 januari 2020, avfattad på tyska, informerade N.N. Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) om att han och hans bror hade avstått från arvet efter den avlidne, att förklaringen om arvsavstående i enlighet med unionsrätten hade registrerats på nederländska av de behöriga rättsliga myndigheterna och att det därför inte var nödvändigt att översätta de aktuella handlingarna till tyska. I sitt svar erinrade nämnda domstol om att det var nödvändigt att översätta de relevanta handlingarna i fråga och iaktta de föreskrivna tidsfristerna för att avstå från arvet.

22 Genom beslut av den 27 februari 2020 fastställde Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) de faktiska omständigheter som var nödvändiga för att utfärda arvsintyget, i enlighet med E.G.:s ansökan, och slog fast att den avlidnes brorsöner ansågs ha accepterat arvet.

23 Den avlidnes brorsöner överklagade detta beslut och ansökte därvid om anstånd med att ge in ytterligare bevisning. Den 30 juli 2020 ingav de färgkopior av de handlingar som hade upprättats av Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag) till Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) och bifogade även en översättning av handlingarna till tyska. Eftersom Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) hade påpekat att de inte hade inkommit med originalhandlingarna, inkom de med dessa till nämnda domstol den 17 augusti 2020.

24 Genom beslut av den 2 september 2020 ogillade Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) överklagandet och hänsköt målet till den hänskjutande domstolen, Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Bremens regionala överdomstol, Tyskland), och anförde följande i skälen till beslutet. Eftersom den avlidnes brorsöner inte har iakttagit den föreskrivna tidsfristen för att avstå från arvet efter den avlidne ska de anses ha accepterat arvet. För att en förklaring om

avstående från arv ska vara giltig räcker det inte att den behöriga tyska domstolen endast underrättas om den förklaring som avgetts inför den aktuella nederländska domstolen eller att kopior av de relevanta handlingarna översänds till den tyska domstolen, utan det krävs även att den har tillgång till de relevanta originalhandlingarna. Dessa inkom emellertid till den tyska domstolen först efter utgången av den sexmånadersfrist för arvsavstående som föreskrivs i 1944 § punkt 3 BGB.

25 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i vilka villkor som ska vara uppfyllda för att en förklaring om avstående från arv som enligt den lag som är tillämplig på arvet ska avges inom en viss tidsfrist inför den domstol som är behörig att pröva arvsmålet ska anses ha avgetts i rätt tid, om arvingen i enlighet med artiklarna 13 och 28 i förordning nr 650/2012 avger förklaringen om arvsavstående inför den behöriga domstolen i den ort där han eller hon har hemvist.

26 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att det i Tyskland finns skillnader i doktrin och rättspraxis vad gäller giltigheten av en förklaring om avstående från arv som avgetts inför en annan domstol i en medlemsstat än den domstol som principiellt är behörig att pröva arvsmålet. Enligt det första synsättet i doktrin och rättspraxis, vilket är det dominerande synsättet, bör redan den omständigheten att förklaringen om arvsavstående avges inför domstolen i den medlemsstat där arvingen har hemvist medföra att arvsavståendet blir giltigt vid den domstol som är behörig att pröva arvsmålet.

27 Enligt det andra synsättet i doktrin och rättspraxis är förklaringen om avstående från arv endast giltig under förutsättning att den översänds i vederbörlig ordning till den domstol som är behörig att pröva arvsmålet eller i vart fall att nämnda domstol underrättas om förklaringen. Det framgår i detta avseende av skäl 32 i förordning nr 650/2012 att unionslagstiftaren har ansett att en sådan förklaring endast kan få verkan efter det att nämnda domstol har underrättats om den. Den hänskjutande domstolen har emellertid preciserat att artikel 13 i förordning nr 650/2012, till skillnad från tysk rätt, inte föreskriver någon skyldighet för domstolen i den medlemsstat där arvingen har sin hemvist att underrätta den domstol som är behörig att pröva arvsmålet om att en förklaring om avstående från arv har avgetts inför den.

28 Vad gäller det nationella målet har den hänskjutande domstolen påpekat att om det synsätt som anges i punkt 26 ovan godtas, skulle den aktuella förklaringen om arvsavstående anses vara giltig från den dag då den avgavs av den avlidnes brorsöner inför Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag), det vill säga den 13 september 2019. I sådana fall skulle således den sexmånadersfrist för arvsavstående som föreskrivs i 1944 § punkt 3 BGB, vilken börjar löpa från och med den tidpunkt då arvingen får kännedom om arvet, ha iakttagits av den avlidnes brorsöner.

29 Enligt det andra synsättet som anges i punkt 27 ovan skulle giltigheten av den aktuella förklaringen om arvsavstående bero på den tidpunkt då den domstol som är behörig att pröva arvsmålet fick kännedom om förklaringen. Frågan uppkommer emellertid vilka formkrav som ska vara uppfyllda för att en sådan förklaring ska vara giltig och i synnerhet huruvida det räcker att den domstol som är behörig att pröva arvsmålet underrättas om att det finns en sådan förklaring, att kopior av de relevanta handlingarna översänds till nämnda domstol eller att information lämnas på det språk som används i förklaringen, eller huruvida det tvärtom är nödvändigt att till den domstolen översända de originalhandlingar avseende arvsavståendet som upprättats av en domstol i en annan medlemsstat samt en certifierad översättning därav till det språk som används av den domstol som är behörig att pröva arvsmålet.

30 Mot denna bakgrund beslutade Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Bremens regionala överdomstol) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Kan en förklaring om arvsavstående som en arvinge har avgett inför den domstol som är behörig i den medlemsstat där arvingen har hemvist och i enlighet med de formkrav som föreskrivs i denna medlemsstats lagstiftning, ersätta den förklaring om arvsavstående som arvingen ska avge inför den domstol som är behörig att pröva arvsmålet i en medlemsstat, på så sätt att avståendet anses vara giltigt vid tidpunkten för förklaringen (substitution)?

2) Om den första frågan besvaras nekande:

Krävs det, utöver det att den förklaring som ska avges inför den domstol som är behörig i den medlemsstat där den avstående arvingen har hemvist är giltig i formellt hänseende, att arvingen underrättar den domstol som är behörig att pröva arvsmålet om att förklaringen har avgetts för att förklaringen om arvsavstående ska få verkan?

3) Om den första frågan besvaras nekande och den andra frågan besvaras jakande:
a) Krävs det, för att en förklaring om arvsavstående får verkan och särskilt för att iaktta de tidsfrister inom vilka förklaringen ska avges enligt relevant lagstiftning, att den domstol som är behörig att pröva arvsmålet informeras på det språk som används på den ort där domstolen är belägen?
b) Krävs det, för att förklaringen om avstående får verkan och särskilt för att iaktta de tidsfrister inom vilka förklaringen ska avges enligt relevant lagstiftning, att den domstol som är behörig i den medlemsstat där den avstående arvingen har hemvist överlämnar originalet av det intyg om avstående som utfärdats tillsammans med en översättning till den domstol som är behörig att pröva arvsmålet?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

31 Det följer av domstolens fasta praxis att det enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits (dom av den 26 oktober 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

32 Förevarande begäran om förhandsavgörande avser de villkor som ska vara uppfyllda för att en förklaring om avstående från arv, i den mening som avses i artiklarna 13 och 28 i förordning nr 650/2012, som avges inför domstolen i den stat där den avstående arvingen har hemvist, ska anses vara giltig. Den hänskjutande domstolen vill i detta avseende bland annat få klarhet i huruvida och, i förekommande fall, när och hur den domstol som är behörig att pröva arvsmålet ska underrättas om en sådan förklaring.

33 Det framgår av beslutet om hänskjutande att den avlidnes brorsöner den 13 september 2019 förklarade sig avstå från arvet efter den avlidne inför en domstol i den medlemsstat där de har hemvist, nämligen Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna). Den 13 december 2019 underrättade den avlidnes brorsöner den tyska domstol som var behörig att

pröva arvsmålet, genom skrivelse avfattad på nederländska, om denna förklaring och bifogade kopior av de handlingar som hade upprättats av den nederländska domstolen. Den 15 januari 2020 underrättade de återigen den tyska domstolen om denna förklaring, men denna gång genom en skrivelse avfattad på tyska. Översättningen till tyska och de originalhandlingar som upprättats av den nederländska domstolen inkom däremot inte till den tyska domstolen förrän den 17 augusti 2020, det vill säga efter utgången av den tidsfrist som föreskrivs i den lag som är tillämplig på arvet.

34 Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt sina frågor, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 13 och 28 i förordning nr 650/2012 ska tolkas på så sätt att en förklaring om avstående från arv som en arvinge avgett inför en domstol i den medlemsstat där arvingen har hemvist ska anses vara formellt giltig, när de formkrav som är tillämpliga vid den domstolen har uppfyllts, utan att det är nödvändigt att förklaringen, för att vara formellt giltig, uppfyller formkraven i den lag som är tillämplig på arvet.

Prövning i sak

35 Enligt domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen, att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen, med beaktande inte bara av ordalydelsen, utan även av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (dom av den 1 mars 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, punkt 32, och dom av den 9 september 2021, UM (Gåvoavtal vid dödsfall), C-277/20, EU:C:2021:708, punkt 29).

36 Vad för det första gäller de aktuella bestämmelsernas ordalydelse och det sammanhang i vilket de förekommer, ska det erinras om att artikel 13 i förordning nr 650/2012 ingår i kapitel II i förordningen, som reglerar samtliga grunder för domstols behörighet i samband med arv. Det följer av denna bestämmelse att utöver den domstol som är behörig att pröva arvsmålet i enlighet med nämnda förordning ska även domstolarna i den medlemsstat som är hemvist för en person som enligt den lag som är tillämplig på arvet får avge en förklaring om accept av eller avstående från arv, legat eller laglott eller en förklaring som ska begränsa den berörda personens ansvar vad gäller skulderna i arvsärendet, ha behörighet att motta sådana förklaringar.

37 I artikel 13 föreskrivs således en alternativ behörighetsregel som syftar till att göra det möjligt för arvingar som inte har hemvist i den medlemsstat vars domstolar är behöriga att pröva arvsmålet, i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artiklarna 4–11 i förordning nr 650/2012, att avge en förklaring om accept av eller avstående från arv inför en domstol i den medlemsstat där de har hemvist.

38 Nämnda behörighetsregel kompletteras av en lagvalsregel i artikel 28 i förordning nr 650/2012, vilken ingår i kapitel III i förordningen, som reglerar tillämplig lag och som specifikt reglerar den formella giltigheten av en sådan förklaring. Enligt denna artikel ska en förklaring anses vara formellt giltig om den uppfyller kraven i den lag som är tillämplig på arvet (*lex successionis*) (artikel 28 a) eller om den uppfyller kraven i lagen i den stat där den person som upprättar förklaringen har hemvist (artikel 28 b).

39 Det kan utläsas av ordalydelsen i artikel 28 i förordning nr 650/2012 att denna bestämmelse är utformad så, att en förklaring om avstående från arv ska erkännas som giltig, antingen när de villkor som uppställs i arvslagen är uppfyllda då denna lag är tillämplig, eller när de villkor som föreskrivs i lagen i den stat där den avstående arvingen har hemvist är uppfyllda då den lagen är tillämplig.

40 I detta avseende framgår det av artikel 13 jämförd med artikel 28 i förordning nr 650/2012 – såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 58 i sitt förslag till avgörande – att det finns ett nära samband mellan dessa två bestämmelser, vilket innebär att behörigheten för domstolarna i den medlemsstat där arvingen har hemvist att ta emot en förklaring om avstående från arv villkoras av att det enligt den gällande arvslagen i denna stat är möjligt att inför en domstol avge en sådan förklaring. Om detta villkor är uppfyllt, ska samtliga handlingar som ska företas inför en domstol i den medlemsstat där den arvinge som vill avge en sådan förklaring har hemvist fastställts enligt lagen i den medlemsstaten.

41 Vad för det andra gäller de mål som eftersträvas med förordning nr 650/2012 stöds en sådan tolkning av artiklarna 13 och 28 i förordningen av dess skäl 32, enligt vilket syftet med dessa bestämmelser är att ”underlätta för arvingar och testamentstagare med hemvist i en annan medlemsstat än den där arvsärendet handläggs eller kommer att handläggas”. I detta syfte bör förordningen, enligt samma skäl, ge alla som är arvsberättigade enligt den lag som är tillämplig på arvet en möjlighet att avge vissa förklaringar om arvet, däribland en förklaring om avstående från arvet, enligt lagen i den medlemsstat där de har sin hemvist, inför en domstol i den medlemsstaten. Domstolen har redan slagit fast att artikel 13 i förordning nr 650/2012, jämförd med dess skäl 32, syftar till att förenkla förfarandena för arvingar och testamentstagare genom att göra undantag från behörighetsreglerna i artiklarna 4–11 i förordningen (dom av den 21 juni 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, punkt 42).

42 En sådan tolkning stöds dessutom av syftet med förordning nr 650/2012, som enligt dess skäl 7 är att underlätta en välfungerande inre marknad genom att man undanröjer hindren för fri rörlighet för de personer som vill hävda sina rättigheter vid arv med gränsöverskridande verkan. Inom det europeiska området för rättvisa är det också viktigt att på ett effektivt sätt skydda rättigheterna för arvingar, testamentstagare, övriga till den avlidne närstående personer och borgenärer (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, punkt 35, och dom av den 1 juli 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, punkterna 27 och 34).

43 När det gäller förklaringar om avstående från arv som avgetts inför den domstol som är behörig enligt artikel 13 i förordning nr 650/2012 säkerställer artikel 28 b i förordningen således att den möjlighet som ges en arvinge med hemvist i en annan medlemsstat än den där den domstol som är behörig att pröva ett arvsmål är belägen blir effektiv.

44 Med hänsyn till den begränsade omfattningen av behörigheten för den domstol som avses i artikel 13 i förordning nr 650/2012 skulle varje annan tolkning som syftar till att begränsa den formella giltigheten av en förklaring om avstående från arv, bland annat genom att låta den villkoras av formkraven i den lag som är tillämplig på arvet, helt frånta bestämmelserna i artikel 13 och artikel 28 b i förordningen deras ändamålsenliga verkan samt undergräva förordningens syften och strida mot rättssäkerhetsprincipen.

45 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 64 i sitt förslag till avgörande är det följaktligen så att iakttagandet av syftet med förordning nr 650/2012, vilket är att arvingar ska ges möjlighet att avge förklaringar om avstående från arv i den medlemsstat där de har hemvist, förutsätter att arvingar inte ska behöva fullgöra andra formaliteter vid domstolar i andra medlemsstater än dem som föreskrivs i lagen i den medlemsstat där en sådan förklaring avges, för att sådana förklaringar ska anses vara giltiga.

46 EU-domstolen övergår därefter till frågan om hur underrättelsen av nämnda förklaringar till den domstol som är behörig att pröva arvsmålet ska ske. I det avseendet ska det påpekas att det framgår av sista meningen i skäl 32 i förordning nr 650/2012 att ”[p]ersoner som väljer att utnyttja möjligheten att avge förklaringar i den medlemsstat där de har sin hemvist bör själva inom den tidsfrist som fastställs i den lag som är tillämplig på arvet underrätta den domstol eller myndighet som handlägger eller kommer att handlägga arvet om att sådana förklaringar har gjorts”.

47 Sista meningen i skäl 32 i förordning nr 650/2012 ger vid första anblicken intryck av att unionslagstiftaren har ansett att det krävs att den domstol som är behörig att pröva arvsmålet underrättas om en förklaring om avstående från arv som avgetts inför en domstol i den medlemsstat där den avstående arvingen har hemvist. EU-domstolen konstaterar emellertid att det varken i artikel 13 eller i artikel 28 i förordningen föreskrivs någon mekanism för översändande av sådana förklaringar från domstolen i den medlemsstat där den avstående arvingen har hemvist till den domstol som är behörig att pröva arvsmålet. I skäl 32 förutsätts emellertid att de personer som har använt sig av möjligheten att avge sådana förklaringar i den medlemsstat där de har hemvist påtar sig ansvaret att underrätta de myndigheter som handlägger arvsärendet om dessa förklaringar.

48 I avsaknad av ett enhetligt unionsrättsligt system som föreskriver att förklaringar om arv ska översändas till den domstol som är behörig att pröva arvsmålet, ska sista meningen i skäl 32 i förordning nr 650/2012 tolkas på så sätt att det ankommer på den person som har avgett en förklaring om avstående från arv att vidta de åtgärder som krävs för att den domstol som är behörig att pröva arvsmålet ska få kännedom om att det finns en giltig förklaring. Om dessa åtgärder inte har vidtagits inom den tidsfrist som föreskrivs i den lag som är tillämplig på arvet, kan giltigheten av en sådan förklaring emellertid inte ifrågasättas.

49 Detta innebär att en förklaring om avstående från arv som avgetts av en arvinge inför en domstol i den medlemsstat där arvingen har hemvist, med iakttagande av de formkrav som är tillämpliga vid den domstolen, bör få rättsverkningar vid den domstol som är behörig att pröva arvsmålet under förutsättning att den har fått kännedom om denna förklaring, utan att en sådan förklaring måste uppfylla ytterligare formkrav enligt den lag som är tillämplig på arvet.

50 I förevarande fall framgår det av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att den avlidnes brorsöner har avgett en förklaring om avstående från arvet efter den avlidne inför en nederländsk domstol, i enlighet med de formkrav som är tillämpliga vid den domstolen, och att Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) fick kännedom om denna förklaring innan den avgjorde det aktuella arvsmålet. Amtsgericht Bremen (Distriktsdomstolen i Bremen) borde således ha beaktat nämnda förklaring, oberoende av iakttagandet av de övriga krav eller förtydliganden som den tyska domstolen ansåg vara nödvändiga för att en sådan förklaring skulle anses vara giltig. Såsom framgår av skäl 67 i förordning nr 650/2012 bör nämligen arvingarna lätt

kunna bevisa sin ställning och/eller sina rättigheter och befogenheter så att ”ett snabbt, smidig[t] och effektivt avgörande [kan ske] vid ett arvsärende med gränsöverskridande verkan inom unionen”.

51 Av det ovan anförda följer att tolkningsfrågorna ska besvaras enligt följande. Artiklarna 13 och 28 i förordning nr 650/2012 ska tolkas på så sätt att en förklaring om avstående från arv som en arvinge avgett inför en domstol i den medlemsstat där arvingen har hemvist ska anses vara formellt giltig, när de formkrav som är tillämpliga vid den domstolen har uppfyllts, utan att det är nödvändigt att förklaringen, för att vara formellt giltig, uppfyller formkraven i den lag som är tillämplig på arvet.

Rättegångskostnader

52 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artiklarna 13 och 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg ska tolkas på så sätt att en förklaring om avstående från arv som en arvinge avgett inför en domstol i den medlemsstat där arvingen har hemvist ska anses vara formellt giltig, när de formkrav som är tillämpliga vid den domstolen har uppfyllts, utan att det är nödvändigt att förklaringen, för att vara formellt giltig, uppfyller formkraven i den lag som är tillämplig på arvet.

Underskrifter